

vexilologie

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU PŘI OKD PRAHA 3
obsahující odborné pojednání a informace o vlajkách

66

Ing. Jiří Tenora

VLAJKY NÁRODNÍ LIDOVÉ ARMÁDY

1. část

0 Úvodní poznámky	2 Hodnostní vlajky
0.1 Použité zkratky	2.1 Vlajka předsedy RNO
0.2 Historické souvislosti	2.2 - ministra nár. obrany
0.3 Emblém NLA	2.3 - náměstka ministra nár. obrany a náčelníka hlav. štábu NLA
0.4 Právní normy	2.4 - - - - - LN
1 Služební vlajky	2.5 Admirálská vlajka
1.1 Služební vlajka NLA	2.6 Viceadmirálská vlajka
1.2 - - pro bojové lodě a čluny LN	2.7 Kontræadmirálská vlajka
1.3 - - pro pomocné lodě a čluny LN	3 Velitelské vlajky a fábory námořnictva
1.4 - - pohraničních útvarů	3.1 Vlajka velitele flotily
1.5 - - pobřežní pohraniční brigády	3.2 - - námořního oddílu
1.6 Čelenová vlajka	3.3 - - námořní skupiny
	3.4 - náčelníka rejdy
	3.5 Velitelské fábory
0 Úvodní poznámky	

Členění pojednání uvádím zcela výjimečně pro větší přehlednost, pro zjednodušení odkazů a pro snadnější identifikaci hledané vlajky. Téma bojových zástav bude předmětem zvláštního článku.

0.1 Použité zkratky

LN - Lidové námořnictvo; MNO - ministerstvo národní obrany; NLA - Národní lidová armáda; NVA - Nationale Volksarmee /=NLA/; RNO - Rada národní obrany NDR; SED - Sozialistische Einheitspartei Deutschlands (Jednotná socialistická strana Německa); VM - Volksmarine /=LN/.

0.2 Historické souvislosti

Přijetím Západního Německa do Severoatlantického paktu během zasedání jeho rady v Paříži ve dnech 19. - 23. října

+/- Pro značný rozsah článku otiskujeme jej ve dvou částech. Druhá část (2 až 3.5) výjde ve Vexilologii č. 67. (Pozn. red.)

1954 se mezinárodní situace značně zostřila. Ratifikací nabyly pařížské smlouvy 5. května 1955 platnost. Tím byly položeny základy pro vytvoření bundeswehru, jehož první jednotky byly začleněny do NATO začátkem ledna 1956.

Plány remilitarizace Západního Německa byly uskutečňovány přes varování Sovětského svazu a přátelených států. Ve dnech 11. - 14. května 1955 se ve Varšavě konala 2. konference evropských zemí za zajištění míru a bezpečnosti v Evropě, která se dohodla na Smlouvě o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci (Varšavská smlouva). Ta vstoupila v platnost po uložení ratifikačních listin u vlády PLR 4. června 1955.

NDR se stala právoplatným členem Varšavské smlouvy, sčkoliv v oné době ještě žádnou armádu neměla. Postavení prvních útvarů bundeswehru k 2. lednu 1956 mělo za následek, že na tradiční manifestaci Berličanů na památku zavraždění Karla Liebknechta a Rosy Luxemburgové - jež se v roce 1956 konala 15. ledna - byl vznesen požadavek vytvořit národní ozbrojené síly NDR.

Usnesením Lidové sněmovny bylo dne 18. ledna 1956 stanoveno, že ke dni 1. března 1956 bude vytvořeno MNO, štáby pozemních, námořních a leteckých sil, jakož i štáby na krajské úrovni, což bylo také v termínu uskutečněno. Nic tomu nestálo v cestě, poněvadž prezídium Nejvyššího sovětu SSSR prohlásilo výnosem ze dne 25. ledna 1955 válečný stav mezi Sovětským svazem a Německem za ukončený a Smlouva o vztazích mezi SSSR a NDR (státní smlouva) ze dne 20. září 1955 vrátila NDR plnou suverenitu. Pozdějším usnesením předsednictva Rady ministrů NDR ze dne 18. října 1956 byl den 1. března prohlášen za Den NLA.

Dne 15. září 1961 byly útvary pohraniční stráže převedeny z kompetence ministerstva vnitra do pravomoci MNO s označením Pohraniční oddíly NLA (Grenztruppen der NVA). Krátce nato byly vyčleněny z armády a v rámci MNO dostaly samostatný statut s označením Pohraniční oddíly NDR (Grenztruppen der DDR). I když tedy nejsou pohraniční oddíly součástí NLA, je o jejich vlajkách pojednáno v této stati, poněvadž tu existuje zřetelná vezilologická příbuznost.

Složkou MNO je též Civilní obrana (Zivilverteidigung), vzniklá z dřívější Protiletectké ochrany (Luftschutz). Praporu jejích jednotek bude věnováno zvláštní pojednání.

0.3 Emblém NLA

Všechny vlajky NLA mají jeden základní, společný rys: emblém na nich je vytvořen kruhovým červeným polem se státním znakem obtočeným jednoduchým zlatým (= žlutým) vavřínovým věncem, tj. dvěma vavřínovými ratolestmi, každé o 19 lístcích, na plamenech o 13 lístcích. Počet lístků neskrývá žádnou symboliku. V úředních textech nemá tento emblém žádné zvláštní označení a je pokaždé podrobně popsán. Ve Vojenském lexikonu (14) je však označen jako emblém NLA (Emblem der NVA). Pro úsporu textu budu tento výraz rovněž používat. Tento emblém však není vážán pouze na vlajky, např. praporčíci jej nosí na levém rukávu na šedém štítku.

Jedinou výjimku tvořila vlajka ministre národní obrany v letech 1957 - 1973. Ta měla uprostřed modrého pole pouze státní znak NDR na červeném kruhovém poli (viz vlajku 2.2).

0.4 Právní normy

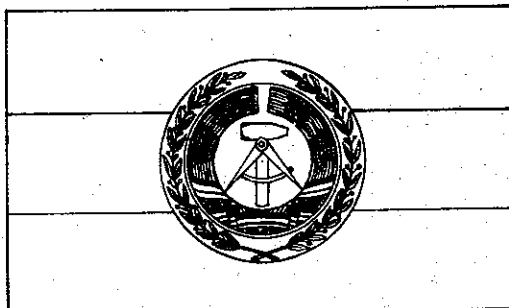
Nařízení a vyhlášky řešící otázky služebních vlajek NLA, bojových zástav, hodnostních a velitelských vlajek a faborů uvádím pro zjednodušení v poznámkách ve formě seznamu. Jsou to odkazy 1 - 13.

1 Služební vlajky

1.1 Služební vlajka NLA (Dienstflagge der NVA)

Nařízením z r. 1957 (1) byla vytvořena s platností od 30. září téhož roku služební vlajka NLA. Do té doby byla státní vlajka (o třech pruzích v barvách NDR, ale ještě bez státního znaku) též služební vlajkou armády.

Paragraf 2, odst. 2 nařízení stanovil: "Služební vlajka NLA odpovídá tvarem a velikostí státní vlajce NDR. Uprostřed na červeném podkladě je umístěn státní znak NDR obtočen jednoduchým zlatožlutým vavřínovým věncem. Průměr státního znaku s vavřínovým věncem se má k šířce služební vlajky jako 2 : 3."

+# 3:5 \$ "1957.06.27*1957.09.30"
+# 3:5 @ "1960.10.27*1960.11.03"

O poměrně složitě problematice "zlatého" pruhu barev NDR bylo už pojednáno na jiném místě (15). Zde je situace nařízením zdánlivě zkomplikována tím, že se zavádí další pojem: zlatožlutý. Původní záměr směřoval zřejmě k tomu, aby se vavřínový věnec vyšival. Ponevadž však jde pouze o vlajku, nikoliv o prapor, zjednodušuje si výrobce práci tak, že celý emblém je vytištěn a na sešité tři pruhy našit. Barva "zlatého" pruhu a "zlatožlutého" věnce je totožná, totiž žlutá.

Služební vlajka NLA se vyvěšuje společně se státní vlajkou na kasárnách a služebních budovách s vojenskou stráží všech jejích složek, tj. pozemních, leteckých protivzdušných a námořních ozbrojených sil. Na služebních budovách bez vojenské stráže se vyvěšuje pouze státní vlajka. Vlajky se vyvěšují 1. května, 8. května, 7. října a 7. listopadu. Jinak na zvláštní rozkaz nebo je-li nařízeno vyvěšení vlajek na služebních budovách.

Služební vlajka NLA se v současnosti vyrábí ve velikosti 1800 x 3000 mm.

1.2 Služební vlajka pro bojové lodě a čluny LN (Dienstflagge für Kampfschiffe und Kampfboote der VM)

Současně s pozemními a leteckými silami bylo ke dni

1. března 1956 vytvořeno rozkazem ministra národní obrany i velitelství námořních ozbrojených sil NLA. Jejich vlajkou byla státní vlajka, od r. 1957 služební vlajka NLA 1.1.

Dne 3. listopadu 1960 propůjčila RNO námořním ozbrojeným silám zavazující název Lidového námořnictva (Volksmarine). Současně s touto poctou zavedl ministr národní obrany i služební vlajku pro bojové lodě a čluny LN. Proč právě k tomuto dni? Objasňují to vybrané pasáže z řeči, kterou k této příležitosti pronesl tehdejší ministr národní obrany armádní generál Heinz Hoffmann:

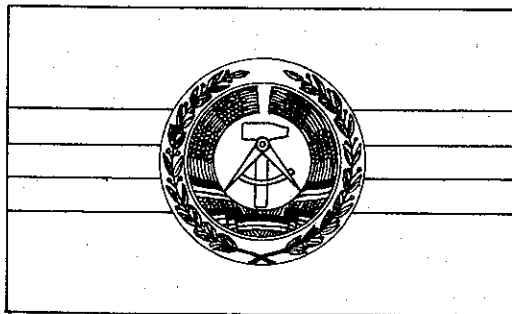
"V uznání věrného plnění povinností, svědčícího o tom, že příslušníci našich námořních ozbrojených sil jsou připraveni v jakékoliv době bránit v duchu slavných revolučních tradic rudých námořníků proti každému nepříteli socialistickou vlast, Německou demokratickou republiku, usnesla se Rada národní obrany na návrh ÚV SED propůjčit námořním ozbrojeným silám NLA čestný název Lidové námořnictvo.

Hrdý a zavazující název LN je vám propůjčen v den, kdy před 42 lety zažehli rudí námořníci plamen listopadové revoluce a společně s revolučními dělníky a vojáky jej roznesli v několika dnech po celém Německu.

Symbolem slavného boje revolučních námořníků byla rudá vlajka prosáklá krví padlých dělníků. Rudá byla vlajka, kterou vztyčili revoluční námořníci na stožárech povstaleckých lodí, rudá byla vlajka, pod kterou bojovníci divize lidového námořnictva bili bandy bílých teroristů, a když to bylo nutné, šli na smrt za osvobození dělnické třídy.

Rudá se znamením dělnickorolnické moci bude rovněž vaší novou služební vlajkou, pod níž budou ode dneška vykonávat svou službu na obranu NDR jednotky a svazky mladého LN".(16)

Nařízení z r. 1960 (3) popsalo služební vlajku v paragrafu 2, odst. 2 takto:

†† 3:5 § "1960.10.27 + 1960.11.03"

"Služební vlajka pro lodě a čluny LN nese na rudém listu černočervenozlatý středový pruh. Šířka středového pruhu zaujímá třetinu šířky vlajky. Uprostřed je umístěn státní znak NDR obtočený zlatožlutým jednoduchým vavřínovým věncem. Průměr emblému k šířce vlajky je v poměru 2 : 3. Šířka vlajky k její délce je v poměru 3 : 5."

Emblém NLA je na červeném kruhovém poli. Užívám tu výrazu "rudý", poněvadž základem služební vlajky je rudý prapor listopadové revoluce, která vzplanula v Německu v r. 1918 po porážce císařské armády. Ve skutečnosti je barva listu a prostředního pruhu shodná, tj. červená.

Pro přesné vyjádření funkce vlajky je nutno zdůraznit, že

služební vlajkou LN je vlajka 1.1 - vyvěšuje se tedy na jeho pozemních objektech - ale bojové lodě LN vztyčují vlajku 1.2.

Vlajky 1.2 až 1.5 se vyrábějí ve čtyřech velikostech: 400 krát 650 mm, 500 krát 850 mm, 700 krát 1150 mm a 1000 krát 1700 mm, poměr 3 : 5 je tedy z výrobních důvodů zachován pouze přibližně.

1.3 Služební vlajka pro pomocné lodě a čluny LN (Dienstflagge für Hilfschiffe der VM)

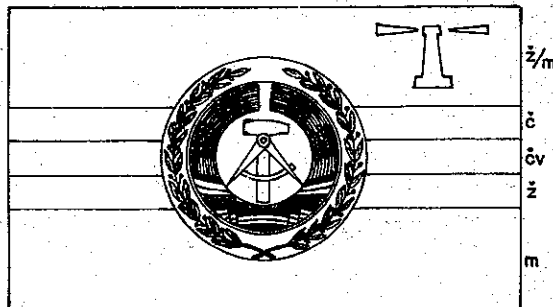
Tato vlajka byla zavedena v r. 1966 (7). Do té doby používaly pomocné lodě a čluny LN jako služební vlajky státní vlajku NDR. Je shodná se služební vlajkou 1.2 s tím rozdílem, že list vlajky je modrý. Tato vlajka existuje ještě v dalších dvou variantách. Prováděcí ustanovení (8)

rovněž z r. 1966 totiž určilo značky pro dvě zvláštní služby LN: stylizovaný maják ve žluté barvě pro Mořskou hydrografickou službu

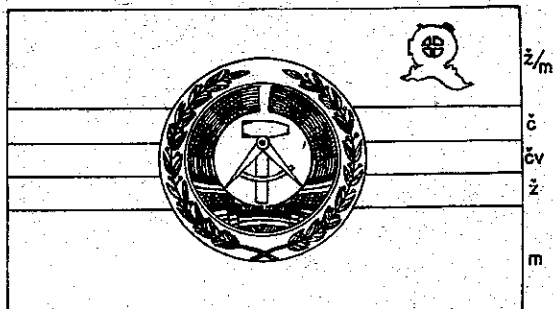
(Seehydrographischer Dienst der DDR) (17) a stylizovanou potápěčskou přilbu rovněž ve žluté barvě pro Vyprošťovací a záchrannou službu (Bergungs- und Rettungsdienst) (18). Značky se umísťují v horní třetině vlajicí části.

V úředních publikacích bylo umístění značky vždy správně popsáno. V obrazových přílohách byly však značky znázorněny značně nevhodně ve formátu celé vlajky, což vedlo k omylům u některých domácích

a zahraničních publikací (19). Umístění rozeznávací značky u vlajicího cípu je dost neobvyklé řešení. Značku bychom spíše očekávali u horního rohu jakožto části vlajky, kterou je nejlépe vidět a která podléhá nejméně opotřebování.

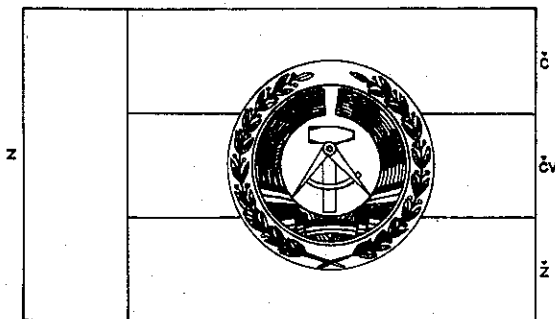
3:5 §"1966.07.05+1966.08.10"

3:5 §"1966.07.05+1966.08.10"

1.4 Služební vlajka pohraničních útvarů (Dienstflagge der Grenztruppen der DDR)

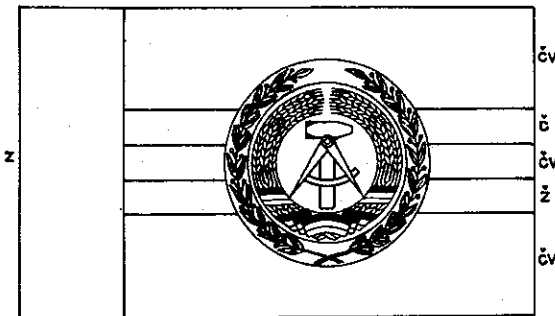
Vytvořením pohraničních útvarů v rámci MNO 15. září 1961 bylo nutno změnit i jejich služební vlajku, poněvadž nesla až dosud ve svém středu policejní hvězdu (20). Nově vytvořená vlajka logicky navazovala na vlajkovou soustavu MNO.

3:5 §"1962.01.20+1962.02.01"

dle sovětského vzoru barvou pohraničnicků. Vlajka je určena pro čluny pohraničních útvarů na Labi a Odře.

1.5 Služební vlajka pobřežní pohraniční brigády (Dienstflagge für Schiffe und Boote der Grenzbrigade Küste)

3:5 §"1962.01.20+1962.02.01"

1.6 Čeleňová vlajka (Gösch)

Čeleňovou vlajkou je státní vlajka NDR. Vyvěšuje se na přídi lodě nebo člunu současně se služební vlajkou, jež se vztyčuje na zádi. Prováděcí ustanovení z r. 1957 (2) určilo, že se má tak stát při zakotvení lodě nebo člunu na volném moři, na rejdě nebo v přístavu. Vyhláška z r. 1979 (13) nahrazuje výraz "na rejdě" výrazem "u boje", což je téměř totéž.

Poznámky:

(1) Verordnung über die Dienstflagge der NVA z 27. 6. 1957, GBl. I č. 60 z 30. 9. 1957, s. 505 s účinností ode dne vyhlášení.

Podrobnosti nové služební vlajky byly určeny 2. prováděcím ustanovením z r. 1962 (6). Ke služební vlajce NLA 1.1 byl u žerdi přidán svislý zelený pruh zabírající pětinu délky vlajky. Emblém NLA je velký 2/3 šířky vlajky. Aby estetický dojem zůstal zachován, je střed emblému posunut o 1/10 délky vlajky k vlající části. Zelená je po-

Tato služební vlajka je rovněž z r. 1962 (6). Kresbou navazuje na vlajku 1.2, u žerdi je však přidán svislý zelený pruh, který zabírá 1/5 délky vlajky. Emblém NLA je velký 2/3 šířky vlajky. I zde je z estetických důvodů posunut střed emblému NLA o jednu desetinu délky vlajky k vlající části.

- (2) 1. Durchführungsbestimmung zur Verordnung über die Dienstflagge der NVA z 11. 7. 1957, GB1. I č. 60 z 30. 9. 1957, s. 505 an., s účinností ode dne vyhlášení.
- (3) Verordnung über die Dienstflagge für Schiffe und Boote der VM z 27. 10. 1960, GB1. II č. 36 z 3. 11. 1960, s. 407, s účinností ode dne vyhlášení.
- (4) 2. Durchführungsbestimmung zur Verordnung über die Flagge für Schiffe und Boote der VM z 27. 10. 1960, GB1. II č. 36 z 3. 11. 1960, s. 408 an., s účinností ode dne vyhlášení.
- (5) 2. Durchführungsbestimmung zur Verordnung über die Dienstflagge der NVA z 27. 10. 1960, GB1. II, č. 36 z 3. 11. 1960, s. 410 an., s účinností ode dne vyhlášení.
- (6) 2. Durchführungsbestimmung zur Verordnung über die Führung von Dienstflaggen und Dienstwimpeln z 20. 1. 1962, GB1. II č. 13 z 12. 3. 1962, s. 116, s účinností od 1. 2. 1962.
- (7) Verordnung zur Änderung der Verordnung über die Dienstflagge für Schiffe und Boote der VM z 5. 7. 1966, GB1. II č. 85 z 10. 8. 1966, s. 551, s účinností ode dne vyhlášení.
- (8) 2. Durchführungsbestimmung zur Verordnung über die Dienstflagge für Schiffe und Boote der VM z 5. 7. 1966, GB1. II č. 85 z 10. 8. 1966, s. 554, s účinností ode dne vyhlášení.
- (9) Verordnung über Flaggen, Fahnen und Dienstwimpel der DDR z 3. 1. 1973, zvl. tisk č. 751 z 30. 4. 1973, s. 3 an., s účinností od 1. 5. 1973.
- (10) Anordnung über das Führen von Flaggen und Fahnen in der NVA z 9. 2. 1973, zvl. tisk č. 751 z 30. 4. 1973, s. 19 an., s účinností od 1. 5. 1973.
- (11) Anordnung über Rangabzeichen und Kommandozeichen der VM z 9. 2. 1973, zvl. tisk č. 751 z 30. 4. 1973, s. 23 an., s účinností od 1. 5. 1973.
- (12) Verordnung über Flaggen, Fahnen und Dienstwimpel der DDR z 12. 7. 1979, zvl. tisk č. 1014 z 30. 11. 1979, s. 3 an., s účinností od 1. 9. 1979.
- (13) Anordnung über das Führen von Flaggen, Standern und Wimpeln auf Schiffen und Booten der VM z 12. 7. 1979, zvl. tisk č. 1014 z 30. 11. 1979, s. 21 an., s účinností od 1. 9. 1979.
- (14) Militärlexikon. Berlin, Militärverlag 1971. 574 s.
- (15) Vexilologie č. 57, s. 1167, pozn. 12.
- (16) NEUKIRCHEN, H. a kol.: Unsere Volksmarine. Berlin, Militärverlag 1961, s. 9 an.
- (17) Mořská hydrografická služba má za úkol zajišťovat plavebně a hydrograficky bojovou činnost a obstarávat pro národní a mezinárodní loďní dopravu nezbytné informace ve formě tis- kovin, jakož i bójí a vhodného osvětlení v pobřežních vo- dách (Militärlexikon, s. 340).
- (18) Vyprošťovací a záchranná služba organizuje přípravu a nasa- zení personálu, záchranných prostředků a materiálu k zá-

chranným operacím jakéhokoli druhu během bojových operací (tamtéž, s. 46).

- (19) Z domácích např. Seemannschaft, sv. 1: Seemannische Grundlagen für Matrosen. Berlin, transpress 1979, 6. vyd., s. 391. Ze zahraničních např. PEDERSEN, C.F.: Alverdens flag i farver. Kodaň, Politikens Forlag 1979, s. 181.
- (20) Vexilologie č. 65, s. 1284.

Ing. Josef Česák

"MLUVÍCÍ" VLAJKY (Vexilologický fejetón)

Ani ten, kdo zavedl do heraldiky pojem "mluvící znak", jistě netvrdil, že ostatní znaky jsou "němé". Snad dokonce už i on si byl vědom paradoxu, že tzv. "mluvící" znak nám dokm toho poví o svém držiteli zpravidla mnohem méně než kterýkoliv znak "normální". Například lesní roh v erbu nějakého šlechtického rodu naznačoval, že předkové zastávali funkci královských lovců (1). Znak pánů Hornecků z Hornbergu (ve Švábsku), v němž lesní roh (německy Horn) sloužil jen jako narážka na jméno a domicil rodu, nám však neprozradí zhola nic, co bychom nevěděli už i bez něho.

Ve státní heraldice je tomu naštěstí trochu jinak. Fíkovník ve znaku Barbadosu naznačuje, že jde o vegetaci na ostrově převládající, a jen jaksi navíc i to, že z latinského přívlastku jeho botanického názvu (*Ficus barbata*) pochází samo jméno Barbados.

Do vexilologie zatím nikdo termín "mluvící vlajka" nezavedl, i když při troše dobré vůle by se nějaký konkrétní příklad taky našel. Třeba britská hrabství Essex a Middlesex mají ve svých vlajkách válečné sekyry (seaxes), podle nichž prý Anglosasové (Saxons) měli své jméno. Zdá se však, že státy dělaly a dělají všechno možné, aby jejich vlajky byly "nemluvící". Když už si například Malta dala na svou státní vlajku kříž, proč to není takzvaný "kříž maltézský"? (2) Nebo proč za rozlišovací znamení vlajky Běloruské SSR byl zvolen pás zelený, a ne bílý? Modrá barva ve vlajce Řeckého království byla kodifikována jako "námořnická modř" (Navy Blue), ale hned po svržení monarchie byla novým ústavním zákonem změněna na "královskou (1) modř" (Royal Blue)... Představte si naproti tomu tu pohodu, kdyby např. obě staroněmecká knížectví Schwarzburg měla na společné vlajce černou siluetu hradu na způsob kambodžského Angkor Watu a my si teď po letech nemusili lámat hlavu, jak dospěla k vlajce modrobílá (3).

V anglické literatuře, spíše námořní než vexilologické, se s výrazem "mluvící vlajky" (talking flags) občas setkáváme. Někde však o "terminus technicus", ale jen o básnickou metaforu. Signální vlajky dovedou ostatně nejen samy mluvit, ale obohatily dokonce i naši lidskou řeč o jedno slovo. Když se na počátku novověku rozmohlo pirátství na světových mořích tou měrou, že i početné lodi na sebe často zahájily "preventivní" palbu z pouhé paniky, přišel jeden z tehdejších papežů s návrhem, aby se

mírumilovné posádky lodí křesťanských států již zdaleka zdraví-ly signálem "Ad hoc Jesus!" (že plují "ve věci Kristově"). Námořníci jsou - jak známo - zvyklí všechno zkracovat, a tak brzy signalizovali jen "Ahoj!" Tento pozdrav pak převzaly do svých slovníků i národy suchozemské a nekřesťanské. Snad i taková historka stojí za zaznamenání, když už nechceme, aby vexilologie byla suchopárnou vědou.

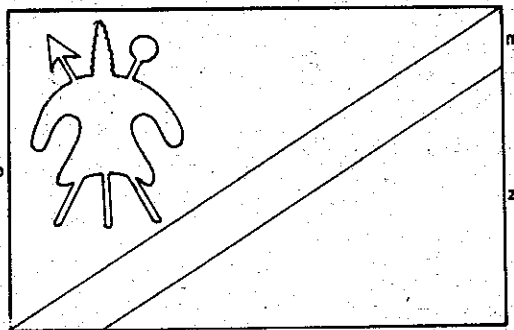
Poznámky:

- (1) Zvláštním případem je aplikace rohu v erbovním klenotu kníže-žat Thurn-Taxisů: Zde jde o poštovní trubku připomínající jejich funkci dědičných říšských pošt mistrů.
- (2) Malta se ve své státní vlajce honosí křížem z Řádu sv. Jiří, který dostala od britského krále za svou loyaltitu a statečnost v dobách 2. světové války. Maltézský kříž však sehrál v jejích dějinách přinejmenším stejně významnou roli (řád Maltézských rytířů) a užívá se alespoň na maltské obchodní a služební vlajce.
- (3) Jde zřejmě o barvy polí dvou štítků z velkého znaku knížec-tví.

NOVÉ VLAJKY

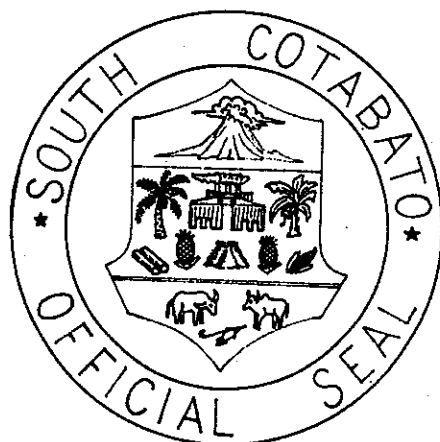
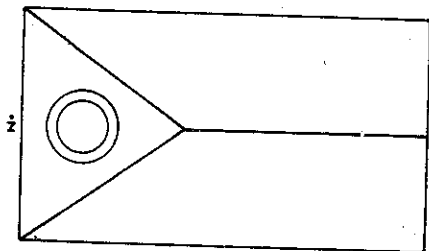
LESOTHO

O půlnoci z 19. na 20. ledna 1987 byla poprvé vztyčena nová státní vlajka, kterou tvoří list o poměru stran 2 ku 3 šikmo rozdělený na bílé žerďové a zelené vlající pole, přes které je položen modrý pruh tak, že jeho horní okraj leží na diagonále spojující horní cíp s dolním rohem. Šířka modrého pruhu odpovídá $1/3$ šířky listu. V bílém trojúhelníku leží světle hnědá silueta emblému tvořeného válečnickým štítem, podloženým zkríženým kopím, motykou a obrádním žezlem zdobeným pštosím peřím. Na nové vlajce, která byla přijata při příležitosti 1. výročí svržení režimu náčelníka Leabuy Jonathana (barvy vlajky jeho Lesothské národní strany byly obsaženy v dosavadní státní vlajce země), představuje bílá barva mír, modrá dešť a zelená symbolizuje hojnost. Emblém, jehož plocha odpovídá pětina plochy listu, vyjadřuje obranu míru a blahobytu. Současně se státní vlajkou dochází i ke změně vlajky lesothské-
ho krále, kterou nyní tvoří státní vlajka, na níž byl emblém nahražen státním znakem (129. Flaggenmitteilung ze 14. 3. 1987; Flagmaster č. 54, 1987, s. 1).

-jm-

JIŽNÍ COTABATO

Řada filipínských provincií vyvěšuje vedle státní vlajky i provinční vlajky. Vlajka Jižního Cotabata byla přijata teprve 1. července 1986 a tvoří ji list o poměru stran 69 : 123 se žlutým rovnoramenným trojúhelníkem u žerdi a s modrým a bílým vodorovným pruhem. Trojúhelník nese ve svém středu pečeť. Ta má průměr rovný 26/69 šířky vlajkového listu a je kruhová s nápisy South Cotabato a Official Seal, jež jsou odděleny pěticípými hvězdami, v mezikruží. Uvnitř pečeti je štít rozdělený na tři části. V horní tmavomodré je bílá kresba hory Mt. Matutum, která tvoří hraniční mezník provincie. Ve střední modré části je žlutá kresba továrny (symbol průmyslu provincie) obklopená zelenou palmou a hnědým banánovníkem, třemi červenými ananasovými plody, hnědými kládami a žlutým rýžovým polem (symboly zemědělství). Dolní červená část štítu nese bílou kresbu dvou kusů dobytka a černou kresbu pluhu. (Dopis tajemníka provincie z 15. 8. 1986; za informaci děkujeme J. A. Barrovi.)

abr

NOVÉ ZNAKY

SASKATCHEWAN

Dne 16. 9. 1986 Alžběta II. ve funkci kanadské královny podepsala dekret, jímž se upravuje a rozhojňuje dosavadní znak kanadské provincie Saskatchewan. Její jméno bylo původně jménem tamní hlavní řeky a vzniklo z indiánského názvu "kiskatchewanisipi", znamenajícího řeku bystrých proudů. Od roku 1882 se toto jméno vztahovalo na jeden z distriktů Severozápadních teritorií, které se roku 1870 staly součástí kanadské konfederace a roku 1905 získaly status provincie. Následujícího roku, 28. 8. 1906, dostala provincie Saskatchewan vlastní znak; byl jím zelený štít se třemi zlatými pšeničnými snopy postavenými vedle sebe, ve zlaté hlavě štítu byl červený vstříc hledící a krácející lev. Pšeničné snopy symbolizovaly obilné bohatství provincie, anglický lev (ovšem v obrácených barvách, na rozdíl např. od znaku Nového Brunšviku) vyjadřoval

pouta se "starou vlastí". (Červený lev ve zlatém poli je ovšem i znakem Skotska a Saskatchewan má svůj vlastní skotský "tartan", tj. typický skotský kostkovaný vzor na látce.) Tento znak je od roku 1969 i na saskatchewanské vlajce.

Nový dekret z roku 1986 ponechává štít v platnosti, přidává však i klenot, štítonoše a heslo. Na štítu úplného znaku teď stojí šlechtická přilba (peer's helmet), na níž na točenici stojí bobr, nesoucí na hřbetu britskou královskou korunu a držící pravou přední nohou národní květinu provincie, zvanou obecně "préríjní lilie" (*Philadelphicum andium*). Bobr, lilie i koruna jsou přirozené barvy. Štítonošem vpravo je zlatý lev, vlevo jelenec viržinský přirozené barvy; oba mají kolem krku náhrdelník z perel préríjních Indiánů, na nichž je zavěšena stříbrná, zlatě lemovaná šestcípá hvězda (podobný tvar má záslužná medaile Saskatchewanu). Hvězda na šíji lva nese znamení červeného kanadského javorového listu, hvězda na šíji jelena zase květ préríjní lilie. Štítonoši stojí na zlaté stuze s heslem *MULTIS E GENTIBUS VIRES* (Síly z mnoha národů), pod stuhou jsou květy préríjní lilie. Klenot, bobr s korunou, vyjadřují spojení provincie s královnou. Bobr je kanadská národní zvíře, symbolizující obchod s kožešinami a všeobecně kanadský sever. Štítonoši představují "starou vlast" (britský lev) i "novou vlast" (jelenec viržinský). Préríjní lilie, dnes chráněná rostlina, se stala úředním symbolem provincie v r. 1961. Podle běžných heraldických pravidel lze přirozeně užívat také jen samotný štít, jak je tomu i na saskatchewanské vlajce. JL

SÚDÁN

Patrně od konce roku 1985, kdy Súdánská demokratická republika změnila úřední název na Súdánská republika, se užívá upravený státní znak. Podle černobílé kresby získané z oficiálních míst dominuje v něm stále sup z rodu jeřábů (*Sagittarius serpentarius* Miller). Nad hlevou má stuhu s nápisem v arabštině "An-nasr laná" (Vítězství je naše). Pod supem je další stuha s nápisem "Džumhúrijat as-súdán" (Súdánská republika). Přídavné jméno "demokratická" bylo tedy ze stuhu státního znaku vypuštěno.

R.K.

ALŽÍRSKO

V časopise Lidé a země, 1983, č. 3 bylo zveřejněno málo známé vyobrazení údajně nového oficiálního státního znaku Alžírka. V literatuře bývala v minulosti uváděna nejdříve pečeť. Později bylo pečetní znamení bez opisu názvu státu používáno jako státní znak. Takový symbol je doložen např. na alžírských mincích od r. 1964. V r. 1980 přinesl W. Smith v publikaci *Flags and arms across the world* na s. 71 v úvodu zmíněné neznámé vyobrazení znaku, který vlastně opakuje znamení státní vlajky (zelenobílý štít s červeným půlměsícem a hvězdou), doplněné o dvě zlatá arabská písmena "džím" (resp.

"dž").

Málo známa je ovšem skutečnost, že přibližně v polovině 70. let byla změněna alžírská pečeť, která dala základ původnímu znaku. Změna se snad odehrála v souvislosti s přijetím nové alžírské ústavy 1. listopadu 1976. Nová pečeť byla poprvé vyobrazena (dokonce barevně) v tabuli mezi státními znaky zemí světa v Sovětské vojenské encyklopedii (*Sovetskaja vojnennaja enciklopedija*, sv. 1. Moskva 1976). I v nové pečetí jsou jako základní motivy zachovány ruka Fatimy a půlměsíc s hvězdou. Místo alžírských vlajek se však objevuje silueta hor s vycházejícím sluncem, kresby průmyslových podniků a různých zemědělských plodin. Kolem vyobrazení je uveden název státu. Zmíněná Sovětská vojenská encyklopedie uvádí název státu ve francouzštině. Na razítku alžírského velvyslanectví je v roce 1983 doloženo použití úředního názvu v arabštině. Ten zní "al-Džumhúrija al-Džazáíríja ad-Dímúkrátíja aš-Ša'bíja. Pečeť Alžírka se pravděpodobně používá častěji než státní znak.

-pf-

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilologického klubu při Obvodním kulturním domě v Praze 3, Kalininova ulice č. 53, 130 00 Praha 3. Vychází neperiodicky a je určen p o u z e členům klubu. Toto číslo připravil ing. Aleš Brožek za spolupráce ing. Jaroslava Martykána, doc. dr. Ludvíka Muchy, CSc., Jiřího Loudy a dr. Zbyška Svobody. Výtvarně spolupracoval ing. Michael Kroupa, CSc.

Červen 1987

č. 66